

Negyvenes évjárat, nem akármilyen lőre.
Buján dögös, komplex: sírni kellett tőle.
Jobb is nem gondolni rá, mint holmi... Hú de
szar úgy, hogy csak egy volt, s nem maradt belőle.

Baranyai László

DRÁMAI TÖRTÉNET

Van egy barátom,
egy nagyszerű író, akinek az a
legnagyobb problémája...
rosszul mondom: nem is problémája,
mert hisz ő állította feladatként saját maga elé,
hogy mennyire különítse el a „bent”-et meg a „kint”-et, egyáltalán,
jelezz-e, s ha igen (mert erre csak igen lehet a válasz),
mi módon jelezze
magától a témától való alkotói különállását?
Mily messzire távolodhat el,
eltávolodhat-e egyáltalán?
Hogy szemléletes legyen: nyisson-e kaput saját bentje és kintje között, s
miként közlekedjen azon.
Ami engem illet – jelentem –, én megoldottam e kérdést.
Hat macskának vagyok boldog tulajdonosa,
de ha azt mondom, hogy „családfője”, akkor az pontosabb;
két felnőttnek és négy
még anyatejet, de már szilárd táplálékot is fogyasztó, állandóan
kutakodó kölyöknek.
Egyrészt nem bánom, sőt, direkt bírom, hogy itt vannak velem a lakásban, még
az sincs ellenemre, hogy felmászhatnak az ágyra, és velem alszanak néha,
másrészt viszont nagyon utálok, hogy a lakás rejtett zugaiba,
vagy ami még rosszabb:
az ebédülő pezsaszőnyegére szarnak.
Egy homokkal töltött tálca segítségével nemrég
sikerült szobatisztaságra szoktatnom őket;
a tálcat pár nap után kiraktam az ajtó elé
a kertbe;
ha kis- vagy nagydolgozniuk kell, már ott toporognak az ajtó előtt,
kibocsáttatásra várva.
Illetve toporogtak, ma reggelig.
Mert ma egy merész elhatározással,
mely csak igazán nagy lelkek sajátja,

leakasztottam az ajtót,
és egy szép kerek, kábé húsz centiméter átmérőjű lukat vágtam rá.
Cicukáim azóta vígan ugrándoznak ki-be,
ha rájuk jön a szükség
(elég gyakran jön rájuk),
meg máskor is csak úgy, mikor kedvük úgy hozza;
kíváncsiak a világra.

Én – ne tessenek nevetni – így oldottam meg
a „kint” és a „bent” problematikáját, és állítom,
ennek is megvan az önmagán túlmutató irodalomelméleti, sőt
létértelmezési vonatkozása:

tétlen szemlélője avagy
része vagy-e a világnak?

Ez sem kevésbé eredményes közelítési módszer,
mint a hagyományos regényt
– egyébként nem alaptalanul! –
agonizálni vélő, a gusztustalan látványtól riadtan
menekülő barátomé,

s a megoldásom,
na jó: a megoldási kísérletem
is van oly reménykeltő
mint az ő önmagára erőltetett
szenttelen figyelme.

Ilyenformán

az én módszeremet akár a
„szenves figyelem” műszóval is lehetne illetni...
no cicák, ehhez mit szóltok? – szenves figyelem!

Mindez azonban eltörpül ahhoz képest, hogy segedelmetekkel
az irodalomelmélet egy másik, legalább ennyire ingoványos területére is rátévedtem.
Mégpedig a dráma, igen, a dráma területére!

Dráma, ez tudvalevő, akkor adódik elő,

ha két önmagában helytálló
vagy legalábbis elfogadható erkölcsi törvény vagy szokás
a gyakorlatban, vagyis a tettek mezején üti egymást.

Néha a szó szoros értelmében is.

Tessék szegény Oedipusra gondolni, Hamletre vagy akár rám,
igenis énrám...

kezdődjék saját különbejáratú drámai történetem.

Az alapállás az, hogy rendszerető pasi vagyok;
eme tény akár

morális értelemben is értékelhető.

Túlzásba a rendet azért persze nem viszem,

az azonban, hogy

döglött vagy félig döglött egér

legyen a lakásomban, számomra mindenképpen

túl van az elfogadhatóság határán.

Az anyamacska viszont

állandóan félig leölt egereket hoz be hozzám
 (a változatosság kedvéért akad néha cickány, vakond, veréb, sőt galamb is köztük),
 s a már egyszer szóban forgott perzsaszőnyegem közepén próbálja
 gyermekeit a vadászat rejtelseibe beavatni segedelmükkel.
 Hogyan kell a menekülő vad után eredni, leütni, elkapni, gerincét átharapni, agyát
 kirágni,

etcetera.

Azt tetszik kérdezni, hol itt a dráma? Hogy

miért nem vágom ki a macskáimat

egerestül, pockostul a francba, úgy, ahogy vannak?

Tessenek figyelni, megmagyarázom.

Ha már befogadtam őket, törődniük is kell velük, ez,

hogy úgy mondjam, erkölcsi kötelességem... íme!,

a kettes számú morális elkötelezettség!

Ebbe viszont

az is beletartozik, igen logikusan,

hogy nem gátolhatom testi és lelki fejlődésüket,

így vadász-készségük kialakulását sem.

Nem mérhetem őket a magam mércéje szerint.

Én most például Kálnoky-verseket olvasok, ők egeret cincálnak;

szép is lenne, ha ők olvasnának Kálnokyt és én cincálnám az egereket.

Hagynom kell tehát őket – leben und leben lassen.

De a szerencsétlen egér halálsikolya!

Módszeres, szadisztikus

megkínzása,

e megkínzítás szemrebbenés nélküli tudomásulvétele!

Na és a lakás!

A rend! A tisztaság! A másik által oly sokszor kicsúfolt agglegényi pedantéria!

Ím, tetszik látni,

a dráma, a feloldhatatlan ellentmondás!

Csak kerüljek ki belőle valahogy örülés nélkül!

Micsoda macskák is vagytok ti!

Gyönyörű szépen példázzátok

a kívül és belül levés egyidejűségének paradoxonát,

ugyanakkor viszont görög drámák hezitáló hőségé tesztetek...

Engedjem, hogy behozzátok az egeret?

Ne engedjem?

Ördögi kérdés!

Bárhogy is döntök, belebukom.

És buktok vélem ti is; és ha ti nem, akkor hetente

tisztára porszívózt szőnyegeim.